

Het manna

“Toen zij van Elim opgebroken waren, kwam de gehele vergadering der Israëlieten in de woestijn Sin, die tussen Elim en de Sinai ligt, op de vijftiende dag van de tweede maand sedert hun uittocht uit het land Egypte. En in die woestijn morde de gehele vergadering der Israëlieten tegen Mozes en Aaron; en de Israëlieten zeiden tot hen: Och, dat wij door de hand des HEREN in het land Egypte gestorven waren, toen wij bij de vleespotten zaten en volop brood aten; want gij hebt ons in deze woestijn geleid om deze gehele gemeente van honger te doen omkomen”.

Exodus 16:1-3

De woestijn Sin ligt tussen Elim en de berg Sinai, en heeft daarom een bijzondere plaats in de geschiedenis van Israël. Elim zou in herinnering blijven als een van de meest gezegende ervaringen tot aan de Sinai; het zou ook telkens een tijdperk in herinnering roepen dat gekenmerkt werd door de lankmoedigheid en de genade van God jegens het volk, terwijl de Sinai zelf in hun herinnering gegrift zou blijven in verband met de majesteit en de heiligheid van de wet. Tot de berg Sinai was het uitgangspunt: *wat God in Zijn genade voor hen was*, maar vanaf de Sinai veranderde de grondslag waarop zij stonden door hun eigen houding in: *hetgeen zij waren voor God*.

Dit is het verschil tussen de genade en de wet; en vandaar het bijzondere belang van de reis van Elim naar de Sinai. Zowel onder de genade als onder de wet blijft het vlees hetzelfde en gebruikt het iedere gelegenheid om zijn slechtheid en boosheid te openbaren. Opnieuw morde de hele vergadering tegen Mozes en Aäron (Ex. 16:2). Zo hadden zij gedaan te Pi-Hachiroth, toen zij het leger van Faraó zagen naderen (Ex. 14:10-12). Zij herhaalden hun zonde te Mara, omdat het water bitter was (Ex. 15:24). En nu klaagden zij opnieuw vanwege hun pelgrimskost (Ex. 16:3). De herinnering aan Egypte en het daar genoten voedsel vulde hun hart; en terwijl zij de harde dienst vergaten die daar van hen werd verlangd, verlangden zij terug naar Egypte.

“Hij verootmoedigde u, deed u honger lijden en gaf u het manna te eten, dat u niet kende, en dat ook uw vaderen niet gekend hadden, om u te doen weten dat de mens niet alleen van brood leeft, maar dat de mens leeft van alles wat uit de mond des Heren uitgaat” (Deut. 8:3). Dat is telkens de strijd. Het vlees verlangt ernaar te voldoen aan zijn begeerten, maar dit kan niet worden toegestaan als men uit de wereld verlost is. Het vlees moet in bedwang gehouden worden, we moeten het beschouwen als in de dood van Christus geoordeeld. *“Daarom dan, broeders, zijn wij schuldenaars, niet aan het vlees om naar het vlees te leven; want als u naar het vlees leeft, zult u sterven;*

maar als u door de Geest de werkingen van het lichaam doodt, zult u leven” (Rom. 8:12-13).

De Heer heeft een bedoeling ermee als Hij ons laat hongeren: het is om ons de vleespotten van Egypte te laten vergeten en ons tot Zich te trekken. Het dient ertoe ons te leren dat volledig geluk alleen in Hemzelf en Zijn Woord te vinden is. In hun ongeloof betichtten de Israëlieten Mozes ervan dat hij hen door de honger wilde doen omkomen. Maar de honger had ten doel in hen een *ander* verlangen te wekken, waardoor alleen hun *innerlijk* leven kon worden gevoed. De Here voldeed echter aan hun wens, hoewel Hij een magerheid zond aan hun zielen. Hij gaf hun zowel de kwakkels als het manna: *“Toen zei de HERE tot Mozes: Zie, Ik zal voor u brood uit de hemel laten regenen; dan zal het volk uitgaan en verzamelen zoveel als voor elke dag nodig is, opdat Ik het op de proef stel of het al dan niet wandelt naar Mijn wet”* (vs. 4).

Voordat wij over het manna spreken, moeten wij het volgende opmerken. In de eerste plaats zien wij hier de *genade* waarmee God aan de verlangens van het volk tegemoet kwam. In Numeri 11 voldeed Hij onder gelijke omstandigheden ook aan hun wensen, maar dan lezen wij: *“(…) de toorn des HEREN ontbrandde tegen het volk en de HERE sloeg het volk met een zeer zware slag”* (Num. 11:33). In Exodus 16 zien wij geen enkel bewijs van oordeel, alleen Gods geduld en verdraagzaamheid. Dit komt door het feit dat het volk in het boek Numeri onder het bestel van de wet leefde, en in overeenstemming daarmee werd behandeld. Hier in Exodus waren zij onder de genade; vandaar dat de *genade* regeerde ondanks het kwaad.

Ten tweede: hun gemopper was de oorzaak dat de heerlijkheid des Heren verscheen in een wolk (Ex. 16:10). De openbaring van hetgeen de mens is, brengt dus uit de diepten van Gods hart naar voren Wie *Hij* is. Zo was het in het paradijs en zo zijn inderdaad Gods handelingen met de mens over de gehele linie. Bij het kruis wordt dit beginsel volkomen gezien, waar al de boosheid van de mens aan het licht kwam en God volkomen geopenbaard werd. Het licht schijnt in de

duisternis, zelfs wanneer de duisternis het niet begrijpt. Het gemopper tegen Mozes was niets anders dan gemopper tegen de HERE (Ex. 16:8). Elke zonde is in wezen overtreden tegen God (zie Ps. 51:4; Luc. 15:18-21). Daarom zegt de HERE: *“Ik heb het gemor der kinderen Israëls gehoord”* (Ex. 16:12). Al onze klachten, de uitingen van ongelof en gemopper tegen de Heer bereiken onmiddellijk Zijn oor. Hoe dikwijls zouden zondige woorden op onze lippen besterven, als wij daaraan zouden denken.

Ten slotte willen wij nog wijzen op het verschil tussen de kwakkels en het manna. De kwakkels hebben ons niet zoveel te zeggen, maar het manna is een beeld van de Heer Jezus. De kwakkels werden gegeven om de verlangens van het volk te bevredigen, maar brachten geen zegen. In verband hiermee zegt de psalmdichter: *“Hij gaf hun wat zij begeerden, maar henzelf deed Hij wegteren”* (Ps. 106:13-15).

God hoorde het gemor van het volk in ongelof en Hij voldeed aan hun wensen, maar dit diende meer tot tuchtiging dan tot zegen. Er zijn vele gelovigen, die op soortgelijke wijze hun deel in Christus vergeten en verlangen naar de dingen van de wereld. Het gevolg is het wegteren van de ziel. En wel zó dat zij slechts door Gods tuchtigende hand, door beproevingen die Hij in Zijn liefde stuurt, kunnen worden terechtgebracht. Paulus schrijft aan Timoteüs: *“Maar wie rijk willen worden, vallen in verzoeking en in een strik en in vele onverstandige en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. Want de geldzucht is een wortel van alle kwaad. Door daarnaar te streven zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord”* (1 Tim. 6:9-10). Dit is slechts één vorm van terugkeer naar Egypte, maar het beginsel is van toepassing op alles waarnaar het vlees verlangt.

“En des avonds kwamen kwakkels opzetten en overdekten de legerplaats; en des morgens was er een dauw laag rondom de legerplaats. Toen de dauwlaag opgetrokken was, zie daar lag over de woestijn iets fijns, iets schilferachtigs, fijn als rijm op de aarde. Toen de Israëlieten het zagen, zeiden zij tot elkander: Wat is dit? Want zij wisten niet, wat het was. Maar Mozes zeide tot hen: Dit is het brood dat de HERE u tot spijsje gegeven heeft. Dit is wat de HERE geboden heeft: verzamelt ervan naar ieders behoefte; ieder van u kan voor zijn tentgenoten een gomer per hoofd nemen, naar gelang van het zielental” (vs. 13-16).

De kwakkels worden nauwelijks genoemd, terwijl aan het manna alle aandacht wordt geschonken. Mozes zei ervan: *“Dit is het brood dat de HERE u tot spijsje geeft”* (Ex. 16:15). Daarom is dit het voedsel voor het volk van God, dat past bij de woestijn. Vandaar dat de Heer Jezus als volgt reageerde op de Joden die zeiden: *“Onze vaders hebben het manna gegeten in de woestijn, zoals geschreven staat: ‘Brood uit de hemel gaf Hij hun te eten’. Jezus dan zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: niet Mozes heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel. Want het brood van God is Hij die*

uit de hemel neerdaalt en aan de wereld leven geeft” (Joh. 6:31-33; zie vooral ook de verzen 48-58).

Het manna is duidelijk een type van Christus zoals Hij in deze wereld leefde. Hij is Degene die uit de hemel is neergedaald, en zo vormt Hij het voedsel voor de Zijnen gedurende de woestijnreis. Maar *alleen* wanneer wij het leven hebben ontvangen door ons te voeden met Zijn dood – Zijn vlees eten en Zijn bloed drinken (Joh. 6:53-54) – kunnen wij ons met Hem voeden als het ware manna. Als wij nieuw leven hebben ontvangen, geldt: *“Zoals de levende Vader Mij heeft gezondend en Ik leef door de Vader, zo zal ook degene die Mij eet, leven door Mij”* (Joh. 6:57).

Het manna in dit hoofdstuk stelt ons Christus voor, en Hij is in dit karakter het voedsel voor Zijn volk gedurende de reis door de woestijn. Er is verschil tussen de Israëlieten en de gelovigen in de huidige bedeling. De eersten konden slechts op één plaats en op één tijdstip zijn; de gelovigen nu zijn tegelijkertijd op twee plaatsen. Onze positie is in Christus in de hemelse gewesten (Ef. 2), maar in onze aardse omstandigheden zijn wij pelgrims in de woestijn. In de hemelse gewesten is de verheerlijkte Christus ons levensonderhoud, afgebeeld door het overjarige koren van het land. Maar in betrekking tot de woestijn is hetgeen Christus hier beneden was, het voedsel dat voorziet in onze nood. In de moeiten en ontberingen van het pelgrimspad is ons manna de genade, de tederheid en het medelijden van Christus in Zijn vernedering. Hij heeft hetzelfde doorgemaakt als wij. Hij kent onze noden en laat ze dienen tot ondersteuning en zegen. De schrijver van de Hebreeënbrieff zegt: *“Want let op Hem die zo’n tegenspraak door de zondaars tegen Zich heeft verdragen, opdat u niet moe wordt en in uw zielen bezwijkt”* (Hebr. 12:3).

Er zijn enkele praktische aanwijzingen in betrekking tot het verzamelen van het manna, die van groot belang zijn.

Ten eerste: Iedereen moest verzamelen, naardat hij eten kon (vs. 16-18). Een die veel vergaderd had, hield niet over en een die weinig verzameld had, leed geen gebrek ¹. De eetlust was maatstaf voor de hoeveelheid die verzameld werd. Dat geldt ook voor de gelovige nu! *Wij allen hebben zoveel van Christus als wij*

¹ Behalve de geestelijke strekking zit in het verzamelen van het manna nog een praktische les voor het dagelijks leven, waarop Paulus de aandacht vestigt in 2 Korintiërs 15:13-15. De apostel spreekt in dit gedeelte over de inzameling, die in de gemeente te Korinte moest gehouden worden voor de noden in Judea. Hij verwijst dan naar Exodus 16:18. God had voor elke Israëliet het deel van het voedsel bepaald: één gomer per hoofd. Er waren er, die sterk en krachtig waren en veel verzamelden; anderen die niet zo goed mee konden doen, hadden minder bijeengebracht. Bij het nameten gaven dus degenen die teveel hadden, van hun overvloed aan degenen die tekort kwamen; en zo kreeg ieder het door God toegedachte deel. Belangrijke les voor ons in het geven voor de noden van de heiligen.

verlangen, niet meer en niet minder. Als ons verlangen groot is en wij onze mond wijd open doen, zal Hij hem vullen. Wij kunnen nooit *teveel* verlangen en teleurgesteld worden in onze verwachtingen. Zijn wij ons echter niet bewust van onze nood, dan zullen wij slechts *weinig* van Christus ontvangen. De mate waarmee wij ons voeden met Christus als het voedsel in de woestijn, hangt af van onze geestelijke behoeften, van ons verlangen naar Hem.

Ten tweede: Het manna kon *niet* worden bewaard voor toekomstig gebruik. Niemand mocht iets ervan overlaten tot de morgen. Sommigen waren ongehoorzaam aan dit voorschrift, en het gevolg was dat wat zij weggelegd hadden bedorven was. Het voedsel dat vandaag wordt verzameld, kan ons morgen niet tot versterking dienen. God geeft het dagelijkse deel op Zijn tijd, en niet meer dan nodig is.

Ten derde: Het moest 's morgens vroeg verzameld worden. Want als de zon heet werd, smolt het. Geen tijd is zo kostbaar voor ons als de eerste ogenblikken van de dag, wanneer wij rustig met de Heer alleen kunnen zijn. Laten we dus ijverig zijn in de vroege morgen en het versterkende manna verzamelen naar behoefte. Als we dat later doen, dan zal misschien blijken dat de hitte van de dag alles heeft weggenomen. Hoeveel fouten zijn het gevolg van nalatigheid in dit opzicht! Wij allen moeten waakzaam zijn met het oog op de listen van de boze, die onze harten van deze noodzakelijke dingen wil afhouden.

“En op de zesde dag verzamelden zij tweemaal zoveel brood, twee gomer voor ieder; en al de vorsten der vergadering kwamen het Mozes berichten. Toen zeide hij tot hen: Dit is wat de HERE gezegd heeft: een rustdag, een heilige sabbat is het morgen voor de HERE; bakt wat gij bakken wilt en kookt wat gij koken wilt; laat al wat overblijft liggen om het tot de volgende morgen te bewaren. Zij lieten het dan tot de volgende morgen liggen, zoals Mozes bevolen had; toen stonk het niet, en er waren geen maden in” (vs. 22-24).

Het manna werd dus ook met het oog op de sabbat gegeven. Wij lezen in Genesis 2 dat God de zevende dag zegende en heiligde, omdat Hij daarop gerust heeft van al het werk dat Hij scheppende tot stand had gebracht (Gen. 2:3). Dit stelt de betekenis van de sabbat of de zevende dag nauwkeurig vast. Want men dient in acht te nemen dat *deze* dag en geen andere Gods rustdag is. Dit wordt ook in het bijzonder bevestigd in de brief aan de Hebreeën (zie Hebr. 4:1-11). De sabbat is daarom een type van de rust van God. Hij is aan de mens gegeven als uitdrukking van Gods verlangen dat de mens met Hem zou delen in Zijn eigen rust. Hier is voor de eerste maal sprake van de sabbat. Gedurende de tijd van de aartsvaders en het verblijf van de Israëlieten in Egypte is er geen spoor van te vinden. Maar zoals de zevende dag hier in dit hoofdstuk voorkomt in verband met het manna, heeft hij een bijzondere betekenis.

Het is overduidelijk dat de mens als gevolg van zijn zondige toestand nooit de sabbat in zijn volle betekenis heeft kunnen genieten. Meer nog: God Zelf kon niet rusten vanwege de zonde. Daarom antwoordde de Heiland, toen men Hem ervan beschuldigde de sabbat te breken: *“Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook”* (Joh. 5:17). God kan niet rusten in de aanwezigheid van het kwaad en van de Hem daardoor aangedane oneer, en de mens kan nu nog niet met Hem delen in Zijn rust.

De schrijver van de brief aan de Hebreeën toont dat de Israëlieten door hun ongeloof en hardheid van hart niet konden ingaan in de rust; dat de HERE hun de rust niet gaf onder Jozua en dat er in Davids tijd nog over gesproken werd als iets toekomstigs. Maar dan stelt hij dat er *“een rust overblijft voor het volk van God”* (Hebr. 3 en 4). De vraag rijst hoe deze dan te verkrijgen is? Het antwoord wordt gegeven in Exodus 16: het manna is een beeld van Christus en Hij alleen kan ons in de rust van God brengen. Hij is de Weg. Daarom zegt de apostel: *“Want wij die geloofd hebben, gaan in de rust”* (Hebr. 4:3). Dat wil zeggen: de rust is het deel van hen die in Christus geloven.

Het betekent niet dat de rust iets van de huidige tijd is, zoals sommigen leren. Het verband toont duidelijk aan dat het om een *toekomstige* zegen gaat. Er *blijft* een rust over voor het volk van God. Dat wij als gelovigen rust voor ons geweten in Christus hebben, is juist. Maar de rust van God wordt pas bereikt in het Vrederijk, en uiteindelijk in de eeuwige toestand. Dan zijn alle dingen nieuw gemaakt. Dan is de tabernakel van God bij de mensen en zal Hij bij hen wonen. Zij zullen Zijn volk zijn, en Hijzelf zal bij hen zal zijn, hun God (Openb. 21:1-7).

Er zijn twee omstandigheden verbonden met de instelling van de sabbat in dit gedeelte. De eerste is de dubbele portie manna op de zesde dag, opdat het volk op de zevende dag zou kunnen rusten. Als men het dubbel verzamelde op een andere dag, werd het waardeloos en bedierf het. Maar wanneer men handelde in gehoorzaamheid, met het oog op de sabbat, bleef het onbedorven en goed. Wij leren hierdoor dat Christus alle eeuwen door ons voedsel zal zijn, wanneer wij deelgenoten zijn van Gods rust en van Zijn genade. Ja, wij kunnen zeggen dat de rust zal bestaan uit het feestvieren met God en de vreugde in de eens vernederde Christus. Wat wij hier van Christus verkrijgen, blijft eeuwig ons deel en onze blijdschap. Laten wij zoveel manna verzamelen als wij kunnen, twee gomer in plaats van één; als het bewaard wordt voor de rust die overblijft, zal het een bron van vreugde zijn gedurende de eeuwigheid.

“Toen er dan ook van het volk op de zevende dag heengingen om wat te verzamelen, vonden zij het niet” (vs. 27). Hoe de openbaring van de genade ook is, het menselijk hart blijft onveranderd. De aard van zijn verdorven natuur is ongehoorzaamheid jegens God. Dat verandert noch onder de wet, noch onder de genade. De HERE bestrafte door middel van Mozes Zijn

volk, hoewel Hij hen verdroeg in Zijn lankmoedigheid en genade.

Aan de sabbat als type van Gods toekomstige rust is een bijzondere les gekoppeld vanwege het feit dat er geen manna op de sabbat kon worden verzameld. De tijd voor het manna is dan voorgoed voorbij. In dat karakter zal Christus niet meer door de Zijnen worden genoten, want de omstandigheden van de woestijn zijn dan verleden tijd. De voorraad die zij in de woestijn verzamelden, zal wel hun vreugde vormen; maar het manna zal dan niet meer worden *verzameld*.

“Mozes zei: Dit is wat de HERE geboden heeft: vul er een gomer mee om het voor de toekomstige geslachten te bewaren, opdat zij het brood zien dat Ik u in de woestijn te eten heb gegeven, toen Ik u uit het land Egypte leidde. Daarom zei Mozes tot Aäron: Neem een kruik, doe daarin een volle gomer manna en leg dit voor het aangezicht des HEREN om het voor de toekomstige geslachten te bewaren. Zoals de HERE Mozes geboden had, legde Aäron het vóór de Getuigenis ter bewaring. De Israëlieten nu hebben veertig jaar het manna gegeten totdat zij kwamen in

bewoond land; het manna hebben zij gegeten totdat zij kwamen aan de grens van het land Kanaän. Een gomer nu is het tiende van een efa” (Ex. 16:32-36).

Ongetwijfeld wordt er gezinspeeld op deze verzen in de belofte aan de overwinnaars te Pergamus: *“Wie overwint, die zal Ik geven van het verborgen manna”* (Openb. 2:17). Christus in Zijn vernedering zal nooit vergeten worden en Hij zal altijd in dankbare herinnering door Zijn volk genoten worden, ook in de eeuwigheid. Door Christus, die eens hier in vernedering rondwandelde en die daarboven het verborgen manna is – de voorraadschat van God – zullen de overwinnaars voor altijd worden gevoed. Zijn liefde zal het hart voor altijd verblijden.

Daarom werd er een gomer manna weggelegd voor het aangezicht van de HERE, vóór de Getuigenis, om bewaard te worden voor toekomstige generaties. Want gedurende de hele reis van veertig jaar door de woestijn was het hun dagelijks voedsel; zij aten het manna totdat zij in bewoond land kwamen, totdat zij binnen de grenzen van Kanaän waren.

Oorsprong: [Le Messager Évangélique](#) 1970-246

Titel: [La Manne](#)

Oude Sporen 2010

